Vlaamse overheid

KUNSTEN EN ERFGOED

Kunsten en Erfgoed
Arenbergstraat 9, 1000 Brussel
Tel. 02 553 68 68 - Fax 02 553 69 69
jos.vanrillaer@cjsm.vlaanderen.be

Ontwerpverslag

Datum	13/09/2010
Titel	Europeana Vlaanderen Overlegplatform
Aanwezig	Adeline Beurms (MovE) Jurgen Boel (departement CJSM) Carolien Coenen (departement CJSM) Ann Deckers (FotoMuseum Antwerpen) Chris Vastenhoud (KMKG) Barbara Dierickx (PACKED) Paul Hermans (Amplexor) Jef Malliet (Erfgoed Limburg) Timothy Naessens (Lukasweb) Inge Roosens (VIOE) Toon Toelen (CAG) Hans van der Linden (agentschap K&E) Inge Van Nieuwerburgh (Universiteitsbibliotheek Gent) Greet Vanderhaegen (Huis van Alijn) Rony Vissers (PACKED) Donald Weber (AMSAB-ISG) Bram Wiercx (FARO)
afwezig met kennisgeving	Luc Boeva (ADVN) Mel Collier (universtiteitsbibliotheek KULeuven) Luc De Ridder (IWT) Gertjan Debie (Resonant) Dieter Suls (ModeMuseum Provincie Antwerpen) Bruno Vermeeren (VVBAD)
Verslaggever	Hans van der Linden

1. Council of Content Providers and Aggregators

De Europeana Foundation (opgericht naar Nederlands recht) bestaat uit drie 3 niveaus:

- *Executive board*: bestaat uit natuurlijke personen.[1]
- *Supervisory board*: bestaat uit organisaties (directeurs). Het gaat om internationale organisaties maar niet noodzakelijk om de instellingen die Europeana wil bereiken. De beslissingen worden op dit niveau genomen.[2]
- CCPA: hierin worden de mensen en organisaties die in het veld werken (ook auteursrechten, …) gerepresenteerd. De scope van deze groep is ruimer dan deze van de *supervisory board*. Zes vertegenwoordigers van de CCPA participeren in de *supervisory board*, waaraan de CCPA rapporteert.

De CCPA staat open voor alle geïnteresseerden[3] en wordt door zes personen vertegenwoordigd. De CCPA reflecteert over de zaken die in de statuten opgenomen zijn.

- Ze wil een brug slaan tussen de gemeenschap van content providers, aggregatoren en de Europeana Board. De CCPA is een manier om niet *top down* over Europeana te communiceren maar om de *community* zelf te betrekken en hen aan het woord te laten.
- Ze wil de instellingen bereiken die nog niet aan Europeana deelnemen en hen overtuigen
- Ze wil duidelijk maken wat Europeana kan betekenen voor culturele instellingen en hun gebruikers

Op de algemene CCPA-vergadering op 13 oktober 2010 te Den Haag zal de CCPA haar visie en missie toelichten en het actieplan voor de periode 2010-2012 voorstellen. Om de

[1] http://group.europeana.eu/web/europeana-foundation/executive-committee
[2] http://group.europeana.eu/web/europeana-foundation/board
[3] Voor lidmaatschap en meer informatie: http://group.europeana.eu/web/europeana-foundation/content-council

beschreven doelstellingen te bereiken zullen er een vijftal werkgroepen opgericht worden die over specifieke thema's (*business development group*, *financial*, *ethnical*, *tehnical* en *legal*) een visie in een aantal documenten (white paper, advocacy papers en richtlijnen) zullen uitwerken.[4]

Deze werkgroepen zullen tegen de plenaire CCPA-bijeenkomst in 2011 verslag uitbrengen over de werkzaamheden. Op basis hiervan wordt er verder gewerkt aan de implementatie van de ontwikkelde visies.

Het lidmaatschap aan de CCPA staat open voor iedereen die dit wenst. Er zijn geen criteria aan verbonden om een zo groot mogelijk draagvlak aan te spreken.

2. EuropeanaLocal, Erfgoedplus.be en de semantische benadering van Erfgoedplus.be

Status van EuropeanaLocal

EuropeanaLocal is een project dat binnen het eContentPlus-programma voor 36 maanden gesubsidieerd wordt. Het project ging officieel van start op 1 juni 2008 en heeft een doorlooptijd van 36 maanden. In grote lijnen valt het project uiteen in voorbereidingsfase en 'contentingestie'-fase. Deze laatste is intussen halfweg. Voor België nemen MovE en Erfgoedplus.be deel.

EuropeanaLocal is een project dat inhoud aan Europeana levert. Er werden 10.000.000 objecten vooropgesteld voor de hele duur van het project, en specifiek voor Rijnrelease 4.000.000 objecten.
Het project heeft specifiek aandacht voor lokale en regionale inhoud (die normaal niet door de grote instellingen wordt aangeleverd). EuropeanaLocal bouwt zelf geen repositories. De partners (uit 26 EU-lidstaten + Noorwegen) installeren dit elk zelf op een manier dat dit compatibel is met de technische vereisten van Europeana (ESE-formaat, OAI-PMH) Specifiek wil EuropeanaLocal de standaarden en de infrastructuur van Europeana promoten. De projectpartners krijgen daarbij ondersteuning van de technische partners in het project. Daarnaast wil het project ook de verdere digitalisering promoten door het organiseren van nationale conferenties.

EuropeanaLocal is de voornaamste inhoudsleverancier voor Rijnrelease en eveneens de belangrijkste partner om technische specificaties en procedures te testen zoals bijvoorbeeld het ESE-datamodel en richtlijnen voor conversie, OAI-PMH repositories en harvesting, de content checker, ….
Het was de bedoeling dat Europeana specificaties en richtlijnen opstelt en dan EuropeanaLocal die verspreidt en feedback geeft maar dit blijft vaak theorie omdat in de concrete uitvoering Europeana niet tijdig klaar was met specificaties, waardoor de wisselwerking groter was dan gepland. EuropeanaLocal werd nauwer betrokken bij het ontwikkelingsproces van de specificaties zelf.

[4] Voor meer informatie over deze vergadering, die in de marge van de plenaire Europeana-vergadering plaatsvindt, zie https://version1.europeana.eu/web/europeana-plenary-2010/pre-programme.

EuropeanaLocal plande (en plant) volgende concrete acties:

- Organisatie van een *technology transfer seminar* (januari 2009). De afspraak was dat het Europeana Bureau op dit moment specificaties aan de technische partners zou doorgeven.
- Organisatie van technische workshops voor de partners waarop de technische specificaties van Europeana doorgegeven werden. De workshop die in 2009 te Hasselt georganiseerd werd focuste op de installatie en gebruik van een eenvoudig OAI-PMH repository.
- Opvolging en begeleiding van de voortgang van de installatie van repositories bij de partners
- Disseminatie-conferenties in elk land: in België vond dit evenement plaats op 16 december 2009 (ism de Belgische partners van Athena en het agentschap Kunsten en Erfgoed). In januari 2011 wordt een tweede conferentie gepland.
- Bijdrage tot gebruikerstesten van de Europeana infrastructuur en layout.

Data ingestion heeft wat vertraging bij Europeana, voor metadata en vooral voor thumbnails. Er is nog werk nodig om het ingestion proces te stroomlijnen.

EuropeanaLocal is niet bezig met persistent identifiers. Het gebruik van een bepaald systeem kan niet opgelegd worden, maar dat is ook niet strikt nodig. De identifiers kunnen via het semantische web gealligneerd worden.

Erfgoedplus.be en de verhouding met Europeana

Erfgoedplus.be is een initiatief van de provincie Limburg. Het ontwerp dateert van 2002, de werkzaamheden startten in 2005. Sinds 2007 wordt er samengewerkt met Vlaams-Brabant/stad Leuven Erfgoedplus.be is sinds mei 2009 online.

Momenteel bevat het systeem objectbeschrijvingen uit 160 collecties en dit voor bijna 50.000 objecten.

In Europeana-context maakt Erfgoedplus.be deel uit van het project management board van EuropeanaLocal, is eveneens lid van thematische netwerk van Europeana v1.0, van de aggregatorenwerkgroep en van de CCPA.

De centrale ‘erfgoedbank’ is in XML, en gebruikt een zelf ontworpen uitwisselformaat SPIL (gebaseerd op Spectrum). Gegevens kunnen op twee manieren in de erfgoedbank opgenomen worden: het erfgoedregister, een webtoepassing waarmee kleinere collecties hun inventaris rechtstreeks kunnen onderhouden in een centrale database (in SPIL formaat), ofwel, voor wie een eigen collectiebeheersysteem heeft, via regelmatige XML export en conversie naar SPIL. In de erfgoedbank worden de data verrijkt door het maken van koppelingen met thesauri en andere objecten. Vanuit de erfgoedbank wordt geconverteerd naar het RDF formaat, nodig voor de website www.erfgoedplus.be, en naar ESE voor het OAI-PMH repository voor Europeana.

Visie: bepaalde dingen gebeuren centraal in Erfgoedplus.be, andere decentraal, bij de deelnemende instellingen.

Centraal	Decentraal
Doel: semantisch Principe: 'Van informatie tot kennis.' • men vertrekt van bestaande data • relaties worden herkend • context wordt geweven • rijkere data • open standaarden • 'groeibaar' • alle soorten erfgoed (vanaf 2011 ook onroerend erfgoed en info uit archieven, bibliotheken, …)	Doel: participatief Principe 'Erfgoedgemeenschappen' • hun gegevens worden toegankelijk op internet zonder dat ze zelf een website moeten bouwen en onderhouden • verantwoordelijkheid delen: het is hun erfgoed, de individuele instellingen leveren aan wat ze goed vinden. De provincies kunnen dit niet voor hen doen. • zij hebben de inhoudelijke expertise over hun collectie • de instellingen zijn de referentie voor inhoud • haalbaarheid: enkel mogelijk door een decentrale aanpak • duurzaamheid: er moet kwalitatieve data geleverd worden om conversie en verrijking mogelijk te maken, daardoor vergroot de inhoudelijke duurzaamheid • motivering: er wordt samengewerkt met vele partners, wat engagement stimuleert

Erfgoedplus.be	Deelnemers
• staat in voor een uniform formaat (spil) • zorgt voor uitwisselbaarheid • zorgt voor herbruikbaarheid van de informatie • biedt instrumenten ter ondersteuning • onderhoudt de gekoppelde thesauri	• staan in voor kwaliteitscontrole van hun gegevens (mits gepast advies) • staan in voor kwaliteitsverbetering • verbeteren de standaardisering • identificeren relaties • zijn/blijven eigenaar van de inhoud

Europeana is op volgende vlakken geïnteresseerd in Erfgoedplus.be:

Organisatie:

- Europeana hanteert een *top down*-benadering waarbij grote instellingen een belangrijke rol spelen. Erfgoedplus.be werkt vanuit een *bottom-up*-perspectief, dat afgestemd is op de deelname van de kleinste partners.
- Europeana aggregeert metadata er verwijst door, Erfgoedplus.be aggregeert (meta)data en verwijst niet noodzakelijk door.
- Europeana stelt hetzelfde aggregatiemodel voor voor alle aggregatoren die data aanleveren (dit is echter niet toepasbaar op lokale data), in Erfgoedplus.be is het aggregatiemodel afgestemd op lokale collecties.
- Lokale data zijn één van de hoofdmotiveringen voor Europeana

- Europeana focust sterk op aantallen, Erfgoedplus.be focust meer op kwaliteit en inhoud.

Ervaring:

- Europeana heeft versnipperde werking (de projecten, de Stichting, het Bureau en de controle door Europese Commissie). Hierdoor is samenhang/overzicht vaak moeilijk en zijn de elementen moeilijk op elkaar af te stemmen. Erfgoedplus.be is vergelijkbaar in complexiteit met Europeana als geheel van samenhangende elementen (technisch, organisatorisch en administratief), maar is op een kleinere schaal en uitbreidbaar. De samenhang en interactie tussen alle elementen is duidelijker en beheersbaar. Erfgoedplus.be is ook praktijkgericht en moetpraktische oplossingen bieden voor alle aspecten.

Techniek:

- Europeana wordt in stappen geïmplementeerd. De Rijn release is een traditionele database met een eevoudig datamodel (ESE) zonder semantische relaties. De Donau release zal een nieuw datamodel gebruiken (EDM) waarmee semantische relaties kunnen gemaakt worden. Erfgoedplus.be gebruikt semantisch web technologie van bij aanvang. Oorspronkelijk zocht men de meest geschikte technologie om relaties te leggen tussen de objecten. Daardoor is het ook open voor uitbreiding en aanpassing aan toekomstige technologische ontwikkelingen.

Semantisch(e) web(technologie) en de toepassing in Erfgoedplus.be

Wat is semantisch web? In het klassieke web kan men pagina's linken, maar men wil dit ook voor data doen. In dat geval gaat het om data waar machines iets mee kunnen doen, en dat in een webcontext.

Kernbegrippen in het semantische web zijn:

- het 'AAA'-principe: Iedereen kan over iets iets zeggen.
- het 'EAV'-datamodel: entity attribute value (het verband tussen deze drie componenten wordt aangeduid met de term "triple")

Gezien machines niet kunnen interpreteren, mogen we niet ambigu zijn. Properties (eigenschappen) worden bijgevolg best voorzien van een unique identifier. Er bestaan reeds gedefinieerde properties. Hetzelfde geldt ook voor de waarden (value(s)). Als basiswet geldt dat alles wat geen pure strings of andere atomaire data (numbers, dates) zijn niet ambigue voorgesteld mag worden in een semantische webcontext.

Een dergelijk datamodel heeft als voordeel dat het gemakkelijk is om data samen te brengen. Onambigue identifiers kunnen immers samenvallen zodat objecten, attributen en waarden met elkaar verbonden worden (de *graph* wordt uitgebreid). Door het samenbrengen van dingen krijg je bijgevolg meer data. Zo kan een originele versie van een boek verbonden worden met de vertaling omdat beide beschrijvingen teruggaan op hetzelfde basisdocument.

Dit datamodel geeft ook de mogelijkheid om nieuwsoortige queries op uw data te doen:

- relationship finding; het vinden van alle relaties tussen entiteitA (:Rubens) en entiteitB (:Rembrandt)

- set based browsing: eerst het definiëren van een set b.v. de stijlen en perioden gangbaar in de 16e eeuw in Noord-Europa en vanuit die set het opvragen van alle Cultural Heritage Objecten uit die periode/behorende tot die stijl.

Het semantische web kent volgende toepassingen:

- Het post-reconciliëren van verschillende datasets met verschillende klassen en properties door te stellen dat property A uit dataset A semantisch hetzelfde betekent als property X uit dataset B. Daaruit volgen nieuwe data en nieuwe relaties.
- Nieuwe data kunnen afgeleid worden door klassen en properties formeel logisch te definiëren. Geografische relaties zoals 'gelegen in' zijn transitief (vb. als X in Y ligt en Y in Z, dan ligt X in Z) of omkeerbaar (bijvoorbeeld 'grenst aan').

Interessante literatuur m.b.t. identifiers en uri's:

http://www.jenitennison.com/blog/node/136
http://www4.wiwiss.fu-berlin.de/bizer/pub/LinkedDataTutorial/#howname

3. OpenAIRE

In 2008 lanceerde de Europese Commissie de FP7 Open Access pilot (FP7 OA pilot) in 7 thematische gebieden (Health, Energy, Environment, Information and Communication Technologies (Challenge 2: Cognitive Systems, Interaction, Robotics), Research Infrastructures (e-Infrastructures), Science in Society, Socio-economic Sciences and Humanities.). Deze pilot verplicht dat peer reviewed wetenschappelijke publicaties resulterend uit deze FP7 projecten, in Open Access beschikbaar moeten worden gesteld via een Open Access repository (de zogenaamde green road to Open Access) om zo de onderzoeksresultaten online ter beschikking te stellen voor een groter publiek en de zichtbaarheid ervan te verhogen. Embargo's tot 12 maanden worden toegelaten, afhankelijk van onderzoeksdomein. Voor details: zie http://www.openaire.eu/attachments/047_open-access-pilot_en.pdf

Elk project uit deze FP7 thema's dat ondertekend is na augustus 2008 is aan deze verplichting onderworpen. Dit is opgenomen in de special clause 39 van het contract. Het FP7 project OpenAIRE, waaraan de Universiteitsbibliotheek Gent participeert, ondersteunt onderzoekers in deze verplichting. Ook de ERC Scientific Council Guidelines for Open Access, die in dec. 2006 werden aangenomen, worden door OpenAIRE ondersteund.

OpenAIRE bouwt de nodige ondersteunende infrastructuur uit:

1. Er is de Europese Helpdesk, gekoppeld aan de Nationale Open Access Desks (NOAD) die in 28 Europese landen werden opgericht. Deze NOAD's verspreiden informatie over de FP7 OA pilot en de ERC OA guidelines en beantwoorden vragen die daarmee verband houden. De Universiteitsbibliotheek Gent is de NOAD voor België. Contact: biblio@UGent.be
2. Het OpenAIRE orphan repository is beschikbaar voor onderzoekers die geen eigen Open Access repository ter beschikking hebben zodat zij toch aan de verplichting kunnen voldoen en hun publicaties in Open Access kunnen aanbieden

3. Het OpenAIRE portaal (http://openaire.eu) ondersteunt bovenstaande functies en zal op termijn ook een overzicht kunnen bieden van de FP7 publicaties. Om dit eenvoudig mogelijk te maken werden de DRIVER guidelines met enkele velden uitgebreid tot de OpenAIRE guidelines om de publicaties automatisch te kunnen harvesten. Guidelines: http://www.openaire.eu/en/support/faq/repman/6-openaire-for-repository-managers/26-how-do-i-make-my-repository-openaire-compliant.html
4. Verder wordt er ook nog onderzoek gedaan naar de vereisten om wetenschappelijke datasets (horend bij onderzoeksartikels) te deponeren en ter beschikking te stellen.

Op 2 december 2010 wordt openAIRE officieel voorgesteld. Dit evenement is opgenomen in de officiële agenda van het Belgische EU-presidentschap. De Open Access-beweging is immers belangrijk voor de Digital Agenda. Deelname aan deze voorstelling is echter enkel op uitnodiging.

www.openaire.eu

4. (Zelf)evaluatie opmaak internationale dossiers CIP-ICT PSP

Op een volgende bijeenkomst zal er een syntheserapport over de bevindingen gepresenteerd worden en wordt dit aan de bevindingen die de Europese Commissie zelf geformuleerd heeft, getoetst.

Het agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) organiseert op 14 oktober 2010 een cursus over het schrijven van Europese dossiers. Meer informatie hierover zal verschijnen op http://www.europrogs.be/[5]. Er zal later dit jaar nog een tweede cursusdag georganiseerd worden.

5. Europeana Roadshow: Reshaping Art Nouveau Online (30 september, 15:00)

In september wordt de Rijnrelease van Europeana gelanceerd. Europeana wil dit gebeuren met enkele kleinschaligere evenementen in de verf zetten (de zogenaamde ‘Roadshows’). Het uitgangspunt is evenwel niet de nieuwe release. Het evenement legt de nadruk op de eindgebruiker en wil via een inhoudelijk verhaal over Art Nouveau de meerwaarde van Europeana aanstippen, zonder discussie over de voor- (en na)delen van digitaal cultureel erfgoed uit de weg te willen gaan.

De kern van de Roadshow bestaat uit een virtuele tentoonstelling over Art Nouveau die op dat moment gelanceerd wordt. Ter gelegenheid van de lancering van de virtuele tentoonstelling wordt op 30 september te Brussel, in het Stripmuseum, een speciale lezing georganiseerd. De lezing wordt gehouden door Art Nouveau-expert Werner Adriaenssens, Curator Sierkunsten 20ste eeuw aan de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis.

Dit wordt gevolgd door een open debat, 'Why digitise culture?' waarbij naast de vertegenwoordiging van Europeana, Jef Malliet (Erfgoedplus.be, Provinciaal Centrum voor Cultureel Erfgoed, Hasselt), Sandra Fauconnier (Collectie en Mediatheek, Nederlands Instituut voor Mediakunst) en Gert Nulens (IBBT/SMIT) in een panel zetelen. Dit panel zal aan de hand van stellingen de discussie met de aanwezigen aangaan.

Meer info op:

[5] http://www.europrogs.be/kmo-maatregelen/evenementen/2010/hoe-schrijf-ik-een-succesvol-kp7-projectvoorstel

http://www.kunstenenerfgoed.be/ake/view/nl/3740280-Europeana+lanceert+op+30+september+digitale+Art+Nouveau+tentoonstelling.html

http://group.europeana.eu/web/guest/news/-/blogs/reshaping-art-nouveau-online

6. Volgende bijeenkomst

De volgende bijeenkomst zal naast de evaluatie van de projectvoorbereidingen in het kader van het CIP ICT-PSP programma vooral toespitsen op de nieuwe Europeana-gerelateerde Europese projecten en de plenaire vergadering van Europeana, die op 14 en 15 oktober te Amsterdam doorgaat.